

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«АСОЦІАЦІЯ ЦИВІЛІСТІВ УКРАЇНИ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА: ДОГОВІР ЯК ПРАВОВА ФОРМА РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН

Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої 95-й річниці з дня народження
доктора юридичних наук,
професора В. П. Маслова

17 лютого 2017 р.

дариков. – М. : ТК Велби, Проспект, 2008. 5. Калениченко, П. А. Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами у музичному шоу-бізнесі України [Текст] / П. А. Калениченко // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2007. – № 1.

Ясечко С. В.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ

ПАРТНЕРСЬКИЙ ДОГОВІР ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ БЛАГ

В цивілістиці традиційним являється точки зору, що договір є регулятором зобов'язальних правовідносин. Відповідно зобов'язальні правовідносини, є відносинами майнового обігу, і це дозволяє стверджувати, що в цивільному праві договір догматично вважається регулятором тільки майнових відносин.

Так деякі вчені стверджують, що особистісний характер особистих немайнових прав, характеризується неможливістю укладення будь-яких угод щодо їх нематеріальних об'єктів [1, с. 8-10]. Тому всі розпорядчі угоди з ними недійсні [2, с. 191]. На підставі зазначених передумов робиться висновок про неможливість участі в цивільному обороті абсолютно всіх особистих немайнових прав. Однак аналіз чинного законодавства України показує, що це не так [3, с. 110-114]. Головна особливість об'єктів, з якими пов'язані основні труднощі сприйняття їх цивільним правом, полягає в тому, що ці об'єкти нематеріальні.

Якщо ми подивимося, в сфері «сущого», також можна спостерігати що укладаються договори щодо використання особистих немайнових благ, одним з таких договорів є партнерський. Так відповідно до статті 14 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», найменування адвокатського бюро повинно включати прізвище адвоката, який його створив, а відповідно до статті 15 цього ж закону, адвокатське об'єднання є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників) [4]. Тому в більшості випадків між за-

сновниками укладається партнерський договір, щодо використання таких нематеріальних благ.

Загальноприйнято вважати що право на ім'я є одним з перших прав людини, яке не може бути відчужене або порушене [5, с. 65]. Але право на ім'я – це особисте, суб'єктивне, немайнове право, яке індивідуалізує громадянина в суспільстві [6, с.20]. Воно визначає реалізацію усіх інших суб'єктивних прав та супутніх їм обов'язки [7, с. 182]. М. М. Малєїна, стверджує, що право на ім'я складається із повноважень щодо володіння, користування та розпорядження іменем [8, с. 100; 9, с. 114].

Так окрім немайнової природи право на ім'я можуть оцінюватися у грошах. Як зазначає С. О. Сліпченко особисті немайнові правовідносини, що забезпечують соціальне буття фізичної особи, як і правовідносини інтелектуальної власності, можуть мати подвійну природу, тобто складатися з парних прав – немайнових і майнових [10, с.98]. При цьому право на використання вбирає всі питання, пов'язані з наданням третім особам доступу до цих благ та їх використанням [11, с.212]. Саме такий доступ до використання об'єкта надає цьому праву майнового характеру. Ще за часів Аристотеля були відомі правочини, і саме в нього один з трактатів названий: «Багатство полягає в користуванні, а не в праві власності» [12]. Іншими словами, не обов'язково для отримання доходу мати у власності будь-яке благо, потрібно мати право користуватися цим благом, щоб отримувати дохід.

Цікавим є іноземний досвід, справа розглядалася британським судом, спір виник після того, як, пропрацювавши 3,5 роки, пані Bhayani пішла з фірми «TaylorBracewell», остання продовжив використовувати в якості фірмового найменування словосполучення «BhayaniBracewell», які ще і зареєструвала як торгову марку. Позивачка просила заборонити вказувати її ім'я і скасувати реєстрацію ТМ. Відповідач – колишній роботодавець – звинуватив її в порушенні умов партнерського договору, оскільки вона відкрила фірму, в назві якої використовувала своє прізвище (BhayaniLaw). Справа в тому, що в період роботи в фірмі пані Bhayani уклала партнерську угоду, одна з умов якого регулювало використання її імені. Партнерська угода містить категоричну заборону партнеру, який виходить використовувати своє ім'я в бізнесі. Суд відмовив у забороні колишньому роботодавцю використовувати прізвище позивача, але визнав підстави для скасування реєстрації торгової марки [13].

В теперішній час, у зв'язку з встановленням в Україні цивільно-правового інституту особисто немайнових прав і набуття цими правами важливого соціального значення, на практиці виникає багата проблемних питань щодо здійснення та захисту таких прав, які обумовленні межами регулювання особисто немайнових відносин чинним законодавством. Тому вчені та практики сьогодні ставлять під сумнів категоричність теорії договірної регулювання виключно майнових прав.

Правочини про надання права використання власного імені має бути віднесено до числа фідуціарних (особисто-довірчих), що означає, зокрема, можливість його односторонньої зміни та розірвання з боку ліцензіара повсякчас без пояснення мотивів і (за загальним правилом) без відшкодування збитків. Такий правочин може бути тільки не виключним, тобто не може супроводжуватися припиненням права використання імені самим ліцензіаром. Істотними умовами такого правочину є саме ім'я, що є предметом наданого права, точне його опис; визначення сфери, обсягу, способів і інших умов використання імені; прямий дозвіл комерційного використання імені та розподіл доходів, одержуваних від такого використання.

Таким чином, питання щодо вчинення правочинів з нематеріальними благами, це дуже широка і до кінця не вивчена проблема яка заслуговує теоретичної розробки та законодавчого упорядкування. Правильне наукове уявлення про систему правочинів з нематеріальними благами має велике значення як для теорії, так і для практики.

Список використаних джерел:

- 1) Ромовська З. В. Особисті немайнові права громадян СРСР (поняття, види, класифікація, зміст, цивільно-правовий захист) : дис. ... канд. юрид. наук / З. В. Ромовська. – К., 1968. – 3. 8-10.
- 2) Цивільне право України : [підручник для вузів системи МВС України] : 2-х ч. Ч. 1 / А. А. Пушкін, В. М. Самоїленко, Р. Б. Шишка та ін. ; под ред. проф. А. А. Пушкіна, доц. В. М. Самоїленко. – Х. : Ун-т внутр. справ ; Основа, 1996. – С. 191.
- 3) Сліпченко С. О. Надання згоди фізичною особою, що зображена на фотографії, як юридичний факт за ЦК України / С. О. Сліпченко // Право України. – 2008. – № 3. – С. 110-114.
- 4) Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
- 5) Чорнооченко С. І. Особисті немайнові права, які забезпечують соціальне і

- 6) Шость Н. В. Конституція України: права і свободи громадян. Навчально-методичний посібник в запитаннях і відповідях. – Харків: Константа, 1998. – 182 с.
- 7) Советское гражданское право: Учеб. пос. для вузов по спец. «Правоведение» в 2-х ч./ Отв. ред. В. А. Рясенцев. – 3-е изд. перероб. и доп. – М.: Юрид. лит., 1986. – 558 с.
- 8) Малейна М. Н. Право на имя // Государство и право. – 1998. – № 5. – С. 99-103.
- 9) Малейна М. Н. Личные неимущественные права граждан: понятие, осуществление, защита. – М.: МЗ Пресс, 2000. – 244 с.
- 10) Сліпченко С. О. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи, як різновид виключних прав / Теорія і практика інтелектуальної власності – 4/2012 – С. 96-104.
- 11) Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации / А. П. Сергеев. – М.: Теис. – 1996. – 704 с.
- 12) Правовоерегулювання лізинга [Електронний ресурс] // – Режим доступу : <http://bibliotekar.ru/finansovoe-pravo/80.htm>
- 13) Рішення IF Enterprise Court від 22.12.2016 [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/IPEC/2016/3360.html>.